

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Шруб Інни Володимирівни на дисертаційне дослідження Пінчука Владислава Вікторовича на тему «Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничних офіцерів поліції», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Найбільш важливим і актуальним питанням сьогодення є формування єдиного безпекового простору для всіх осіб і громадян, де кожен має можливість не зазнавати порушення своїх прав, а в разі такого факту – мати можливість ефективно їх захищати.

Водночас, адміністративні правопорушення – складають основну частку в загальній масі загроз, що заважають безперешкодній реалізації особами і громадянами своїх прав і свобод, що потребує як уваги науковців так і порад практичних юристів, що дозволить оптимізувати даний процес. Адміністративне законодавство України загалом і Кодекс України про адміністративні правопорушення, зокрема утворюють систему протидії та запобігання адміністративним правопорушенням, проте враховуючи його структурну особливість, не всі з них віднесені до компетенції одного правоохоронного органу.

Національна поліція України, як один з найбільших правоохоронних органів із найширшим колом повноважень не лише в сфері адміністративного реагування на правопорушення, структурована та укомплектована різною кількістю підрозділів, провідне місце серед яких посідають підрозділи дільничних офіцерів поліції. Зазначене, перш за все актуалізує та пріоритезує питання підвищення ефективності здійснення дільничними офіцерами поліції та поліцейськими офіцерами громади своїх повноважень щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності.

Саме тому, дисертаційне дослідження Пінчука Владислава Вікторовича на тему «Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничних офіцерів поліції», мета якого полягає в аналізі, з урахуванням наукових думок учених і практиків та статистичних й інформаційно-аналітичних матеріалів кола проблемних питань, що виникають в процесі здійснення дільничними офіцерами поліції адміністративно-юрисдикційної діяльності та розроблення можливих шляхів їх врегулювання, є своєчасним, актуальним і важливим у контексті оптимізації функціонування відповідного інституту права не лише крізь призму відсутності наукових поглядів щодо окремих елементів, а й контексті динамічного його функціонування та системних змін.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Автором підкреслюється, що теоретичний та практичний унесок вчених і дослідників є неоціненним і суттєво оптимізовував функціонування адміністративно-юрисдикційного механізму органів правопорядку, у той же час, на сьогоднішній день, з урахуванням стрімких реформаційних процесів, європейської інтеграції та адаптації вітчизняної системи права до європейських

стандартів правоохорони та правосуддя питання здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності саме дільничними офіцерами поліції є нагальним і необхідним.

Про високий науковий рівень виконання дисертаційного дослідження свідчить низка праць вчених і дослідників, що були вивчені та проаналізовані. На окремій пляяді дослідників, автор загострює увагу навмисно, підкреслюючи важливість праць і наукових доробків таких науковців, як: Авер'янов В., Анохіна Л., Аргунов А., Аргунов В., Байтін М., Бакуменко В., Бандурка О., Банчук О., Басс В., Бездольний М., Беспалова О., Беньковський С., Битяк Ю., Білоусов Ю., Богуцький В. Боровик А., Ващук Я., Висилів С., Гіжевський В., Глуховеря В., Гнатюк С., Головков О., Головченко В., Голосніченко І., Горбунова О., Гришина Н., Губанов А., Гусаров С., Дембіцька С., Демків Р., Демський Е., Денисенко В., Димон І., Дрозд О., Дружков П., Жумагулов М., Заброда Д., Іщук О., Калаянов Д., Каринський С., Кобзар О., Коваленко А., Коваль Л., Ковальський В., Коломоець Т., Комзюк А., Комісаров С., Кондратьєв Я., Коренева А., Корнієнко М., Кубаєнко А., Кузьменко О., Куліш А., Куян І., Любченко М., Малиновський В., Маліновська В., Марченко М., Машаров І., Мердова О., Опришко В., Павлюк Н., Педько Ю., Петрова Ф., Піголкін А., Плахов В., Поцілуйко В., Саліщева Н., Саміло Г., Томчук А., Чемодурова А., Чернявський С., Шемчушенко Ю., Щукін О., Явич Л., Ярмач О. та інших.

Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів і семінарів.

Змістовний аналіз наукових публікацій, що видані автором в установленому стандартами й вимогами до такого виду й типу наукових робіт свідчить про те, що відповідні висвітлені в них науково-теоретичні та прикладні положення цілком висвітлюють загальні рекомендації дисертаційного дослідження відповідно до його структури та мають комплексний характер і глибокий рівень науково-практичного опрацювання.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Новизна положень дисертаційного дослідження полягає в тому, що воно є першим новітнім дослідженням сутності та змісту адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції Національної поліції України з виокремленням основних проблемних питань та наданням пропозицій щодо їх врегулювання котрі полягають в формуванні теоретичних та практичних висновків.

У дисертації було аргументовано також деякі положення, що становлять наукову новизну, а саме, вперше автором указується: з метою підвищення ефективності здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничними офіцерами поліції Національної поліції України запропоновано усунути ряд законодавчих й інших нормативних неточностей щодо визначення правового статусу підрозділів дільничних офіцерів поліції, а також можливості здійснення ними адміністративно-юрисдикційних повноважень в окремих

категоріях адміністративних правопорушень; визначено і встановлено деякі структурні особливості понятійно-категоріального апарату, щодо поняття, ознак і основних напрямів адміністративно-юрисдикційної діяльності, запропоновано власне бачення змістовного наповнення ряду дефініцій; виокремлено і охарактеризовано основні форми взаємодії між дільничними офіцерами поліції (в особливості – дільничними офіцерами громад) та громадськими формуваннями та населенням у контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина в адміністративно-правовий (адміністративно-юрисдикційний спосіб).

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Визначаючи завдання дисертаційного дослідження в межах окресленої мети, автор підходить до їх деталізації суттєво та логічно, визначаючи найбільш пріоритетними такі як: з'ясувати поняття, ознаки та основні напрями адміністративно-юрисдикційної діяльності; встановити місце служби дільничних офіцерів поліції в системі суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності; охарактеризувати генезис розвитку правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності служби дільничних офіцерів поліції; висвітлити процедуру та сутність складання протоколів про адміністративне правопорушення дільничними офіцерами поліції; визначити розгляд справи та прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності дільничними офіцерами поліції; виокремити застосування дільничними офіцерами поліції заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення; з'ясувати особливості взаємодії дільничних офіцерів поліції з іншими підрозділами поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням під час здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення; розглянути основні недоліки правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції та запропонувати можливі шляхи їх усунення.

Під час дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи: логіки – для поступового та обґрунтованого дослідження поставлених завдань (всі розділи); опису – для надання характеристики та змістовного наповнення основних термінів, понять і категорій, що є предметом наукового дослідження (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.1); історико-правовий – для висвітлення генезису розвитку правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності служби дільничних офіцерів поліції (підрозділ 1.3.); порівняльно-правовий – під час аналізу норм адміністративного законодавства та інших нормативно-правових актів, що в синергії створюють нормативне підґрунтя для функціонування інституту адміністративно-юрисдикційної діяльності (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1); структурний – для встановлення основних відмінних від інших інститутів права в галузі охорони прав і свобод людини і громадянина характерних рис, що передбачає послідовність та плановірність наукового аналізу (розділи 1–3).

Тому, наведене вище змістовно відображає логічну взаємопов'язаність завдань дисертаційного дослідження та запропонованої до використання

автором методології загалом і окремих методів зокрема, що вможливило напрацювання суттєвих науково-практичних висновків, значна частина яких носить практичний характер.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані дисертантом в своїй роботі висновки й пропозиції вже впроваджено та використовуються у практичній діяльності, освітньому процесі та науково-дослідній діяльності, про що свідчать Акти впровадження, які є додатками до дисертаційної роботи.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що основні та точкові результати дисертаційного дослідження, загальні пропозиції до законотворчої діяльності, а також до проектування організаційно-розпорядчих відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів може бути використано в: законотворчому процесі – для вдосконалення законодавства, що регламентує адміністративно-юрисдикційну діяльність дільничних офіцерів поліції Національної поліції України (акт впровадження Інституту законодавства Верховної Ради України від 12.01.2022 №22/701-1-15); правозастосовній практиці – для підвищення ефективності адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції (акт впровадження Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України від 24.01.2022); освітньому процесі – у системі професійної освіти дільничних офіцерів поліції та підготовки дільничних офіцерів громад, під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України», «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Проведення в справах про адміністративні правопорушення», тощо (акт Національної академії внутрішніх справ від 27.01.2022 року); науково дослідній роботі – для подальшого дослідження проблем адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції Національної поліції України (акт Національної академії внутрішніх справ від 28.01.2022 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження В.В. Пінчука на тему «Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничних офіцерів поліції» має чітку структуру, визначену вимогами Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44.

Дисертаційна робота В.В. Пінчука складається з анотації, змісту, вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (195 найменувань). Повний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з них обсяг загального тексту – 199 сторінок.

В **анотації** викладено загальну характеристику дисертаційного дослідження, тезисно описано основні науково-практичні та теоретичні положення, що містяться в дисертаційному дослідженні. Анотація викладена українською та англійською мовами.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність. Визначено мету, об'єкт, предмет дисертаційного дослідження та поставлено

наукові завдання. Зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Охарактеризовано методи та методологію наукового дослідження з зазначенням підрозділів, в яких автор їх використовував.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції» містить три підрозділи: 1.1. Поняття, ознаки та основні напрями адміністративно-юрисдикційної діяльності; 1.2. Місце служби дільничних офіцерів поліції в системі суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності; 1.3. Генезис розвитку правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності служби дільничних офіцерів поліції.

Узагальнивши підходи до загальноправових категорій, що безпосередньо відносяться до об'єкта дослідження, проаналізувавши нормативно-правові акти, що формують генезу правового регулювання здійснення адміністративно-юрисдикційних повноважень дільничними офіцерами поліції та виокремивши із зазначеного функції, що формують таку діяльність нами обґрунтовується ряд проміжних висновків.

Було сформовано орієнтовне бачення стосовно визначення основних понятійно-категоріальних елементів адміністративно-юрисдикційної діяльності загалом і дільничних офіцерів поліції зокрема, що дозволить суттєво оптимізувати роботу відповідного інституту та вплине на дотримання принципу правової визначеності, законності та верховенства права.

Аналіз генезису розвитку правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності служби дільничних офіцерів поліції продемонстрував, що адміністративно-юрисдикційні повноваження органів правопорядку загалом і дільничних Національної поліції України зокрема, визначенні законодавством України. Початок їх регламентації в незалежній Україні започатковано у 2003 році, затвердженням Положення про дільничних інспекторів міліції Міністерства внутрішніх справ, що поступово оновлювалось та доповнювалось новими повноваженнями (серед іншого й адміністративно-юрисдикційними), після чого у 2010 році було затверджене нове однойменне положення, а в 2017 унормовано Інструкцією з організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Деякі організаційні зміни в правовому регулюванні діяльності дільничних Національної поліції України, також вносить програма «Поліцейський офіцер громади», що передбачає здійснення дільничним офіцером своїх повноважень в межах конкретної територіальної одиниці.

Другий розділ «Характеристика адміністративно-юрисдикційних повноважень дільничних офіцерів поліції» містить три підрозділи: 2.1. Складання протоколів про адміністративне правопорушення дільничними офіцерами поліції; 2.2. Розгляд справи та прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності дільничними офіцерами поліції; 2.3. Застосування дільничними офіцерами поліції заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Таким чином, наступні проміжні висновки обґрунтовуються проведенням аналізом процесу складання протоколів про адміністративне правопорушення

дільничними офіцерами поліції, механізму розгляду справи про адміністративне правопорушення та прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності дільничним офіцером поліції, а також застосування дільничними офіцерами поліції заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Перш за все, автором підтримується позиція дослідників про те, що інститут складення протоколів про адміністративні правопорушення загалом й їх складення дільничними офіцерами поліції, зокрема потребує вдосконалення. Окремим питанням в дослідженнях учених постає необхідність надання дільничними офіцерами поліції можливості реалізації свого права на захист особою, що звинувачується в учиненні адміністративного правопорушення, а також інших учасників процесу притягнення такої особи до адміністративної відповідальності.

Крім цього, механізм розгляду справи та прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності дільничними офіцерами поліції є ключовою стадією адміністративного процесу загалом і найбільш важливим у контексті застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень, оскільки в даному контексті, рішення про притягнення чи не притягнення правопорушника до відповідальності (в межах визначених законодавством України) приймається виключно дільничним офіцером поліції. Разом із тим, дослідження базових засад законодавства України, а також поглядів науковців і вчених дають підстави стверджувати, що процес притягнення до адміністративної відповідальності розпочинається з виявлення такої особи, з виникнення в дільничного офіцера поліції упевненості в учиненні певною особою адміністративного правопорушення, що має відобразитись в діях, щодо складення протоколу про адміністративне правопорушення з викладом всіх наявних фактів і обставин, що підтверджують таку позицію.

Разом із тим, дослідження основних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення та суміжного законодавства України, щодо застосування дільничними офіцерами поліції заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення дали підстави аргументувати, що дані заходи носять забезпечувальний характер. Їх застосування перш за все має на меті недопущення вчинення нових адміністративних правопорушень, а також максимальну ефективізацію процесу притягнення до адміністративного правопорушення особи, яка вже його вчинила. Крім цього, досягнуто висновку про те, що не всі передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення відповідні заходи, можуть бути застосовані дільничним офіцером поліції враховуючи внутрішню поліцейську «підвідомчість» передбачених законодавством України складів адміністративних правопорушень.

Третій розділ «Напрями удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції» містить два підрозділи: 3.1. Взаємодія дільничних офіцерів поліції з іншими підрозділами поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням під час здійснення провадження в справах про адміністративні

правопорушення; 3.2. Основні недоліки правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничних офіцерів поліції та їх усунення.

Таким чином, в якості проміжного висновку до 3 розділу дисертаційного дослідження, слід підвести підсумок про декілька ключових питань, що були в ньому опрацьовані. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина в спосіб здійснення дільничними офіцерами поліції є надзвичайно ефективним способом, оскільки доступність їх застосування та покриття всієї території України розмежованою та диференційованою структурою працівників поліції, де кожен відповідає за правопорядок на визначеній за ним дільниці уможливають оперативне реагування на правопорушення, здійснення ефективної профілактики, а також термінового припинення вчинення правопорушень.

Наведені в підрозділі 3.1. аргументи, щодо необхідності організації стійкої та планомірної взаємодії між дільничними офіцерами поліції та іншими підрозділами поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням під час здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення свідчать про те, що дана взаємодія дозволяє прискорити здійснення відповідного провадження, що позитивно по-впливає на дотримання прав і свобод людини і громадянина з точки зору адміністративно-правової охорони та дозволить з більшою ефективністю здійснювати адміністративний захист. Водночас, деякі особливості взаємодії дільничних офіцерів поліції та органів державної влади і місцевого самоврядування, а також громадянським суспільством, автором було розкрито окремо, що також уможливило б оптимізації функціонування досліджуваного інституту права, в межах предмета дослідження.

Водночас, у підрозділі, автором надано пропозиції, щодо формування дорожньої карти оптимізації функціонування інституту реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень дільничними офіцерами поліції, а також розгляду справ про адміністративні правопорушення, зокрема. Запропоновані проблемні питання, на нашу думку, в разі їх вирішення, дозволили б ефективізувати діяльність відповідного підрозділу.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Належить підкреслити, що автором дисертаційного дослідження в змісті праці висвітлюється низка науково-теоретичних і практично орієнтованих положень, реалізація яких, на його думку, суттєво оптимізувала б відповідний інститут, проте враховуючи фундаментальність та комплексність відповідного об'єкта і предмета, дисертація не позбавлена окремих дискусійних питань, до кола яких на мою думку слід віднести наступні:

1. За змістом наукової новизни здобувач вказує про здійснення вперше виокремлення і надання характеристики основним формам взаємодії між дільничними офіцерами поліції (в особливості – дільничними офіцерами громад), громадськими формуваннями та населенням у контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина в адміністративно-правовий (адміністративно-юрисдикційний спосіб), водночас, на мою думку,

використання статистичної, практичної та іншої емпіричної бази суттєво посилила б позицію щодо важливості розроблення нових форм взаємодії, обґрунтування вже існуючих та виведення з законодавчого (нормативно-правового обігу) неефективних.

2. Характеризуючи практичне значення отриманих результатів дисертант зазначає, що основні та точкові результати дисертаційного дослідження, загальні пропозиції до законотворчої діяльності, а також до проектування організаційно-розпорядчих відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів може бути використано в законотворчому процесі – для вдосконалення законодавства, що регламентує адміністративно-юрисдикційну діяльність дільничних офіцерів поліції Національної поліції України (акт впровадження Інституту законодавства Верховної Ради України від 12.01.2022 №22/701-1-1). На мою думку, дисертанту, під час публічного захисту, слід деталізувати власний внесок у розробку законопроектів і теоретико-практичних і методичних матеріалів, що були використані під час законопроектної роботи.

Водночас, дискусійність та неоднозначність указаних елементів дисертаційного дослідження, на мою думку зумовлена також складністю здійснення аналізу значної кількості наукових джерел, високою актуальністю предмета і об'єкта дисертаційного дослідження та динамічними змінами вітчизняного законодавства, тому в цілому, останні на позитивну оцінку роботи не впливають.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць В.В.Пінчука фактів порушення академічної доброчесності (плагіату чи фальсифікації) не виявлено.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація на тему «Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничних офіцерів поліції» є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор Пінчук Владислав Вікторович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент –

доцент кафедри публічного управління
та адміністрування Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Підпис: І. Шруб
ПРОВІДНИЙ ФАХІВЕЦЬ
ВІДДІЛУ ПЕРСОНАЛУ
КРИСТИНА ДОНЧЕНКО

Інна ШРУБ